

Pet?fi puttós pénztárcája, és más történetek

2012 február 08. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
nincs értékelve

Még

Mérték

A Pet?fi Irodalmi Múzeum (PIM) a Szerencsejáték Zrt. támogatása jóvoltából juthatott hozzá hét, Pet?fivel kapcsolatos dokumentumhoz és egy pénztárcához. Utóbbi a leglátványosabb m?tárgy a nyolc darabos kollekcióban, Szendrey Júlia hímezte Pet?fi számára.

A többi vagy nyomtatvány, vagy kézirat, de ezekben is számos érdekességre bukkanhatunk. Olyasmire is, ami még a kutatóknak is új volt. A részletekr?l a m?tárgyak tegnapi átadásán számolt be Szilágyi Márton irodalomtörténész.

A nevezetes puttós pénztárcára azért akasztottuk ezt a jelz?t, mert az egyik felére egy pucér angyalkát hímzett a feleségek felesége, egyébként gyönggyel. Több titkot is elárul ez a b?r pénztárca: egyrészt, hogy a pesti nevel?intézetben felnövekedett Júlia milyen tisztességesen megtanulta a gobelinkészítést, másrészt pedig szöveges információt is varrt a tárcára az el?relátó fiatalasszony.

Az olvasható rajta, hogy „A talpra magyar versért”. A datálás így nem okoz különösebb fejtörést, a m?tárgy nyilván 1848. március 15. után született. Ebb?l látszik, hogy a forradalmi vers kultusza a családban is hamar felütötte a fejét. A tárca két hímzett képe közül az egyik a pufók puttó, a másik egy nemzetiszín? lobogó, és a szöveg is piros fehér zöld gyönggyel van kivarrva. „Ezek az elemek nem feltétlenül együtt szoktak jelentkezni” – hívja fel a figyelmet Szilágyi Márton diplomatikusan. Talán megkockáztathatjuk azt is, hogy Júlia ízlésvilága egy kissé kiszámíthatatlan lehetett. A puttó egyébként a biedermeier tárgykultúra jelenlétét, a lobogó pedig a forradalmi eseményekhez f?z?d? vonzalmat mutatja az irodalomtörténész szerint, és azt is hozzátehetjük: a biedermeier és a romantika találkozik ezen a pénztárcán, hiszen az el?bbi, átmeneti stílusirányzat hamar elenyészett (a magyar irodalomban alig hagyott nyomot, ellenben például Andersen, akit Júlia el?szeretettel fordított, a biedermeier jeles képvisel?je) Pet?fi pedig már a romantika költ?je lett.

Biedermeier és romantika – Júlia és Sándor

Fotó: Székelyhidi Balázs

A többi emlék, bár kevésbé látványos, azért nem kevésbé érdekes. A PIM-hez került például egy képes kalendárium is, Pet?fi bejegyzéseivel. Feltételezhetjük, hogy ez sem véletlenül járt a költ? kezében, ugyanis az ? versei is szerepelnek benne. A kor talán legnépszer?bb kiadványában szerepel az elefánt viselkedésér?l szóló eszmefuttatásoktól a Hófehérkén át rengeteg „színes” anyag. Az embernek az az érzése támad, hogy a 19. század közepén ez lehetett a bulvárlap, egész évre. Szép dolog, hogy helyet szorítottak benne a költészetnek is, másrészt viszont – mint arra Szilágyi Márton felhívta a figyelmet – azért is alakulhatott ki Pet?fir?l sztereotip kép a köztudatban, mert az ilyen széles körben terjesztett kiadványok többnyire a népdalait vagy bordalait tartalmazták. Ez az 1849-es kalendárium is így tesz, A faluban utcahosszat cím? Pet?fi-sláger került bele többek között, amelynek külön érdekessége, hogy ebben írta le azt a sort, amelyet a kortársak „a költészet végs? elfajulásának és a nyilvánvaló trágárságnak a bizonyítékaként idéztek borzadva”, ahogy Szilágyi Márton fogalmaz. A mondat egyébként a „Táncolok, mint a veszett fene” volt: az irodalomtudós ismeretei szerint Arany János ezt a szót még a saját m?veir?l szóló elemzés margójára is csak kipontozva írta le, még jóval kés?bb is. Túl volt azon a határon, amit elbírt a közízlés, a képes kalendáriumba mégis bekerült. Na ugye, hogy csak bulvár lehetett?

Ellentétben a naptárral, a Lapok Pet?fi Sándor naplójából cím? „blogbejegyzés” csak kis példányszámban, aprónyomtatvány formájában jelent meg 1848-ban. Pet?fi a naplóírást nem privát tevékenységnek, hanem nyilvános, véleményformáló gesztusnak gondolta, és alakította is vele a közvéleményt. Ez a nyilvános naplóírási gyakorlat a mai blogok el?dje, de Pet?fi, mint tudjuk, sajnos rövid id? után felhagyott a blogírással, és nem is volt már alkalma újrakezdeni.

A blog egyik ?se és Pet?fi István levele

Fotó: Székelyhidi Balázs

A levelek közül a testvér, Pet?fi István írásai azért érdekesek, mert kiderül bel?lük, hogy a kényszersorozást elszenvedett bátya az osztrák hadseregben megtért atyja mesterségéhez, és mészárosként dolgozott, ami a legbékésebb lehet?ségnek t?nt ebben a helyzetben. Közben pedig az öccsét?l maradt irodalmi kapcsolatokat is megkísérelte ápolni, az egyik levélben például egy verset küld a közlés reményében Pákh Albertnek, aki a Tízek társaságának is tagja volt. (Úgy látszik, Pet?fi Istvánnak Tízek társasága-fixációja lehetett, mert a másik levél is egy volt taghoz, Lisznyai Kálmánhoz szól, egy más ügyben.)

És van itt egy levél Szendrey Júliától is, ráadásul ezt teljes terjedelemben soha nem közölték. Lemaradt róla például az aláírás: Júlia Györgyként szignálta a levelet. Az iromány 1850-ben kelt Székelyudvarhelyen, és egy családi baráthoz, Lauka Gusztávhoz szól, de a címzésben, ahogy az aláírásban, más név szerepel: Bányai. Az irodalomtudós szerint óvatosságból történtek a névcserék, s Júlia különben is nagyon veszélyes utazásra vállalkozott, amikor Pet?fi keresésére indult. Erdély még romokban volt, a közbiztonság sem állt helyre, Júlia férfiruhában indult útnak, talán ez is ihlette a férfias névválasztást. Szilágyi Márton szerint köze lehet ahhoz, hogy amikor megismerkedésük után nem sokkal, 1846-ban Pet?fi Júliáról ír Orlay Petrich Somának, akkor azt írja, hogy Júlia „még Párizsnak is sok lenne, a George Sandok hazájának”. Ezért vagy másért, Júlián mindenesetre rajta maradt a György álnév. A levélb?l kit?nik, hogy a hiábavaló keresés után már ekkor felesküdött az életre szóló boldogtalanságra, amit sikerült is haláláig betartania.

mno.hu - rKissNelli

Ajánló